

4. Чернікова І.Б., Кирильєва Л.О., Нестеренко І.В., Кузнецова С.О. Тактично-орієнтовані підходи до податкового планування в умовах сталого розвитку ринку. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2020. Вип. 1(31). С. 7-19. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/4198>.

5. Розвиток біоекономіки та управління природокористуванням в умовах глобалізації : монографія / М. П. Талавири, А. М. Клименко, В. В. Жебка, О. Д. Барановська та ін. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 340 с.

УДК 338.22:316.43

О.В. Нікішина, д-р екон. наук, ст. наук. співроб. (ДУ «ІРЕЕД НАН України», Одеса)

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА СПОЖИВАННЯ НА ЗАСАДАХ СТІЙКОСТІ Й СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Забезпечення в Україні сталого економічного зростання в повоєнний період, євроінтеграційні процеси обумовлюють необхідність впровадження адаптивних механізмів взаємодії держави, бізнесу та суспільства, зорієнтованих на посилення спільної відповідальності всіх учасників відтворювальних процесів, формування передумов для соціо-еколого-економічного розвитку держави й суспільства.

У воєнний і повоєнний період цільові орієнтири соціально відповідального виробництва та споживання (далі – СВВС) змінюються. Пропонуємо наступне авторське визначення СВВС: відповідальна поведінка суб'єктів господарювання за вплив їх рішень на усіх учасників ринкового процесу відтворення (споживачів, працівників, партнерів, різних стейкхолдерів, а також навколишнє природне середовище), яка забезпечує стійкість функціонування та розвитку економічних систем на макро-, мезо та мікрорівні, національну безпеку, сталий розвиток суспільства й держави в умовах викликів і загроз. В повоєнний період цільовий вектор СВВС орієнтовано, передусім, на забезпечення стійкості функціонування економічних систем різних рівнів, а також національної безпеки.

Стійкість є однією із засад стратегії національної безпеки [1]. Формальні інститути визначають національну безпеку як захищеність національних інтересів України від реальних і потенційних загроз. При

цьому фундаментальними національними інтересами України, окрім державного суверенітету й територіальної цілісності, є сталий розвиток економіки, суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення [2]. Відповідно, стимулювання розвитку СВВС на засадах стійкості, з одного боку, сприятиме сталому розвитку суспільства, з іншого, забезпеченню стійкості функціонування економічних систем на макро-, мезо- та мікрорівнях, захищеності інтересів України в умовах викликів і загроз.

У контексті розвитку СВВС на засадах стійкості та сталого розвитку держави й суспільства особливої актуальності та значимості набуває питання вдосконалення методичного забезпечення комплексної оцінки СВВС в умовах повоєнного відновлення економіки. Методичний підхід до комплексної оцінки соціально відповідального виробництва та споживання на засадах стійкості та сталого розвитку, що пропонується авторами, представлено в табл. 1.

Головною метою методичного забезпечення є комплексна оцінка соціально відповідального виробництва та споживання секторами економіки крізь призму Цілей і завдань Сталого Розвитку України, Європейського Зеленого Курсу, як аналітичне підґрунтя для впровадження державної політики у сфері сприяння розвитку СВВС, адаптивних механізмів стимулювання розвитку СВВС в умовах повоєнного відновлення економіки України.

Ядром методичного базису є оціночна складова методичних рекомендацій, яка передбачає підбір та конструювання множини індикаторів сталого розвитку, «зелених» показників та нових економіко-екологічних індикаторів, що характеризують стан і тенденції СВВС у секторах національної економіки. Групування індикаторів здійснювалося за 5-ти напрямками оцінки, що найбільш повно характеризують «зелений» і соціально-екологічний тренди структурних змін в економіці повоєнного періоду (табл. 1).

За кожним напрямком виділено 3-4 груп індикаторів; їх кількість та склад залежить від низки чинників, серед яких головними є наявність достовірної інформації щодо кількісних характеристик соціально-економічних та екологічних процесів на макрорівні, обмеження ресурсів, вимоги узгодження різних методичних підходів тощо [3].

Комплексна оцінка стану СВВС здійснюється шляхом розрахунку економіко-екологічних індикаторів за п'яти напрямками (див. табл. 1) та порівняння їх фактичних значень із базовим періодом (2015 р.), цільовим значенням національних індикаторів сталого розвитку 2025 р. Результати кількісної оцінки індикаторів можуть

Таблиця 1 – Компоненти методичного підходу до комплексної оцінки СВВС на засадах стійкості й сталого розвитку*

Напрями оцінки	Групи оціночних індикаторів
1. Достатнє інвестиційно-інноваційне забезпечення СВВС	1.1. Частка екологічних інвестицій у ВВП та видатки бюджету 1.2. Динаміка та структура капітальних і поточних інвестицій на охорону природного середовища 1.3. Динаміка та структура сукупних витрат на охорону природного середовища у секторальному вимірі 1.4. Розвиток інноваційної діяльності промислового сектору економіки 1.5. Державні видатки на наукові дослідження та інновації за напрямом сталого розвитку
2. Соціально відповідальне споживання ресурсів секторами економіки	2.1. Динаміка споживання водних ресурсів та водна продуктивність ВВП 2.3. Динаміка скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти 2.4. Динаміка споживання енергетичних ресурсів та енергетична продуктивність ВВП 2.4. Стале використання земельних ресурсів 2.5. Розвиток органічного виробництва
3. Сфера поводження з відходами	3.1. Динаміка обсягів утворених відходів і відходопродуктивність ВВП 3.2. Загальний стан сфери поводження з відходами 3.3. Секторальний та інвестиційний вимір сфери поводження з відходами
4. Екологічна ємність економіки	4.1. Динаміка вуглецевої продуктивності ВВП 4.2. Секторальний вимір вуглецевої місткості економіки 4.3. Інвестиційний вимір вуглецевої місткості економіки
5. Зайнятість, доходи і витрати населення	5.1 Динаміка зайнятості та заробітної плати в секторальному вимірі 5.2. Динаміка доходів і витрат населення 5.3. Екологічні аспекти якості життя населення

*Авторська розробка.

слугувати аналітичним підґрунтям для проведення експертної оцінки та узагальнюючого висновку про стан СВВС на макро- та мезорівні. На підставі комплексної оцінки СВВС визначаються тенденції їх розвитку в різні часові періоди (довоєнний, воєнний і повоєнний), головні напрями та механізми стимулювання стійкого розвитку СВВС.

Інформаційні джерела:

1. Стратегія національної безпеки України: затверджено Указом Президента України від 14.09.2020 №392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

2. Про національну безпеку України: Закон України № 2469-VIII від 21.06.2018 р. Ред. від 24.11.2021, підстава 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

3. Нікішина О.В. Методичні рекомендації до оцінки соціально відповідального бізнесу в переробній промисловості України на засадах екологізації. Food Industry Economics. 2022. 14(1). С. 68-79. <https://doi.org/10.15673/fie.v14i1.2270>. URL: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/2270>.

УДК 657

В.В. Орлов, канд. екон. наук, докторант (*ДБТУ, Харків*)

СОРТ РОСЛИНИ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ НАСІННИЦЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проаналізований еволюційний шлях розуміння потенціалу підприємства свідчить про плавний перехід від ресурсної орієнтації підприємницької діяльності та зміцнення їх виробничих потужностей до можливостей та здатностей максимальної віддачі цих ресурсів, персоналу та системи менеджменту у процесі життєдіяльності підприємства. Галузь насінництва традиційно є наукоємною та інноваційною, що пов'язане із постійним вдосконаленням та розробкою високоврожайних зразків сортів рослин, використання яких дозволяє виробляти насіння високих генерацій. Відтак, запорукою ефективного розвитку насінницьких підприємств є трансфер інновацій між стейкхолдерами галузі насінництва.

Науково-практичні основи облікового відображення сорту рослин в селекційних установах, що є органоїтерами нових сортів, пов'язані з нематеріальними активами як специфічним об'єктом необоротних активів господарюючих суб'єктів.